

MEMURLARA “SENDİKA HAKKI TANIMAK” MI?

Parlamentoda temsil edilen partilerin hepsi de memurların sendika hakkından yana. Anımsanacağı gibi ANAP bile, nedense onaylanıp yürürlüğe sokulamayan bir KHK taslağı ile memurlara giderayak sendika hakkı “tanımak” istemişti. Bu durumda, Sayın Demirel'in başkanlığında kurulacak koalisyon hükümetinin programında memurların sendika hakkına da yer verileceğini düşünmek herhalde yanlış olmaz.

Parlamentodaki tüm partilerin “adeta” koro halinde, “memurlara sendika hakkı tanıyacağız” demeleri kuşkusuz olumlu bir gelişme.

Ancak, “memurların sendika hakkına evet” diyecek iktidar ve muhalefet partileri, bununla, o denli övünmeye geçiş yapmış olmayacaklarını bilmelidirler.

Çünkü, salt sendika hakkını kullanabilecekleri bir ortamın sağlanmasıyla memurlara sendika hakkı tanınmış olmayacak, TBMM'nce onaylandığı için ülkemizi de bağlayan İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi (İHAS) ile Anayasa'nın 90. Maddesi gereği bir “hak” olarak aslında var olan sendika hakkının kullanılmasını önlemeye yönelik ANAP iktidarı uygulamaları ortadan kaldırılmış olacaktır.

İkincisi, “sendika hakkı” sendikal hakların tamamı değil, ancak bir bileşenidir. Sendikal hakların öteki bileşenleri toplu sözleşme ve grev

---

hakları olduğuna göre, memurlar sendika hakkını kullanmakla, dernek hakkı kullanmanın ötesinde pek bir şey elde etmiş olmayacaklardır. Çünkü sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını kullanmanın aracından başka bir şey değildir. Toplu sözleşme ve grev haklarını kullanma işlevi bulunmayan bir sendikanın, meslek ve ücret düzeyinin yükseltilmesinde, çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesinde dernekten başka pek bir şey olmadığı, 1965-1970 arasında yaşanan memur sendikaları döneminde görülmüştür.

Üçüncü olarak, “memurlara sendika hakkı” ile yetinen bir yasal düzenleme, onların, uluslararası bir sözleşmeden (ILO 98’den) doğan “toplu sözleşme hakkı”nın ANAP iktidarında olduğu gibi bu iktidar döneminde de, bir “hak” olduğunun yadsınması anlamına gelecektir. Bu ise, aslında bir “hak” olarak vaktiyle tanınmış bulunan ve üstelik memur sendikalarının fiilen kullanılmakta olan sendika hakkını tanıyormuş gibi bir hava basmaktan çok daha beterdir. Çünkü bu durumda, aslında var olan toplu sözleşme hakkının yadsınması ya da “hasıraltı” edilmiş olarak tutulması siyasası, yeni Hükümet ve parlamento tarafından da sürdürülmüş olacaktır.

Dördüncü bir nokta, memurlara sendika hakkına “evet” diyecek iktidar ve muhalefet partilerinin toplu sözleşme ve grev hakkı için de Anayasa engeline sığınma olanağına sahip bulunmadıkları ve bu haklara da “evet” diyebilmek için Anayasa değişikliğini beklemek zorunda olmadıklarıdır.

Görüldüğü gibi böyle bir durumda yeni parlamentonun ve koalisyon hükümetinin memurlar için “sendika hakkı” ile yetinmesi, gerçekte yasal olduğu halde zor yoluyla yasak olduğundan fiilen kullanılmakta olan bu hakkın devletçe yadsınmasına son verilmesinden ve dağın fare doğurmasından başka bir şey olmayacaktır.

Oysa daha çok “demokrasi yarışı” biçiminde geçen seçim kampanyasına dönüp bakıldığında, bu parlamento çoğunluğundan ve olası koalisyon hükümetinden, toplu sözleşme ve grev haklarını içeren bir sendika hakkının memurlarca da kullanılmasını önlemeye yönelik tüm yasal ve yönetsel engelleri kaldırması beklenmeli değil midir?

Ancak belli ki hak verilmeyecek, yine sahiplerince alınacaktır. Daha açık bir anlatımla, sendikal hakların memurlarca da tastamam kullanılmasını sağlamanın itici gücü yine memurlar ve özellikle onların sendikaları olacaktır.

Ne var ki bu durum, aynı işkolundaki birden çok sendikaya “gelin canlar bir olalım” diyebilmeyi gerektirmektedir. Bunu diyemedikten ve sendikalar arası güç birliği noktasına gelemedikten sonra, bu durumun bilincinde olmanın hiç bir anlamı ve yararı olmayacaktır.

Cumhuriyet, 8 Kasım 1991